

Hr Jürgen Ligi

Rahandusministeerium

Teie 17.02.2025 nr 1.1-10.1/5619-1

Meie 04.03.2025. nr 0403/2025

Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõust

Rahandusministeerium on esitanud eelnõude infosüsteemis kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Eesti Väike- ja Keskliste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) kasutab võimalust alljärgnevalt arvamust avaldada.

Eelnõuga lahendada püütav probleem on arusaadav. Ümbrikupalgana makstud töötasu ei ole alati võimalik isikustada ja isikustamata ümbrikupalga väljamaksmise tuvastamisel saab väljamakset maksustada üksnes tulumaksuga. Eelnõus pakutav lahendus, mille kohaselt on maksuhalduril võimalik nimetatud väljamakseid käsitada erisoodustusena, ei ole meie hinnangul sobiv. **Tulumaksuseaduses on toodud erisoodustuste näidisloetelu ja sinna lisatav uus näide ei tohiks olla vastuolus erisoodustuse legaalseadusega ja olemusega.**

Tulumaksuseaduse järgi on erisoodustus igasugune kaup, teenus, loonustasu või rahaliselt hinnatav soodustus. Erisoodustuste hulka ei kuulu samuti rahalised väljamaksed, mida tavaliselt loetakse palgaks, lisatasuks, juurdemakseks ja juhtimis- või kontrollorgani liikme tasuks. Sotsiaalmaksuseaduse kohaselt makstakse sotsiaalmaksu erisoodustustelt tulumaksuseaduse tähenduses, ümberarvestatuna rahasse. **Seega ei ole erisoodustuseks töötajatele raha maksmine, sealhulgas ümbrikupalga maksmine tööandja poolt.** Maksuhalduri tuvastatud varjatud töötasu maksmise tunnistamine üheks erisoodustuse näiteks on vastuolus tulumaksuseaduses sätestatud erisoodustuse legaalseadusega. Varjatud töötasu on töötajale makstav töötasu, mitte töötajale võimaldatav erisoodustus. Varjatud töötasu maksmise puhul on tegemist õigusrikkumisega.

Eestis kehtib sotsiaalkindlustus, kuhu tehakse sissemaksid kogutud sotsiaalmaksu arvelt. Sotsiaalmaksuseaduse kohaselt on sotsiaalmaks pensionikindlustuseks ja riiklikuks ravikindlustuseks vajaliku tulu saamiseks maksumaksjale pandud rahaline kohustus ja sotsiaalmaksu makstakse muuhulgas ka töötajatele rahas makstud töötasult ja muudelt

tasudelt. **EVEA arvates on vaja saavutada olukord, kus tööandjatel väheneks motivatsioon ümbrikupalga maksta. Seda olukorda ei ole aga mõistlik saavutada erisoodustuste näidisloetelu täiendamisega, mis sisuliselt tooks kaasa ümbrikupalga legaliseerimise.** Töötajale töötasu maksmisel tuleb tööandjal kinni pidada tulumaks ja tasuda sotsiaalmaks. Kui aga nimetatud maksukohustuse täitmata jätmisel muutuks see maksukohustus hoopis erisoodustuselt maksu tasumise kohustuseks, kaotavad maksuseadused õigusselguse. EVEA hinnangul peab ümbrikupalga maksmine jääma seadusega selgelt keelatud tegevuseks, mille eest on ette nähtud karistused.

Karistusi maksuhaldurile tahtlikult andmete esitamata jätmise või valeandmete esitamise eest, kui sellega vähendatakse maksu- või kinnipidamiskohustust, ei saa kohaldada maksumenetluses. Selleks on maksuhalduril vaja läbi viia väärteomenetlus või suure kahju tekitamise korral kriminaalmenetlus. **Karistusõiguse kohaldamine on keeruline, aeganõudev ja kulukas protsess, aga see võimaldub tagada õigusriigis olulist õigusselgust, mis maksuõiguse rakendamisel on eriti tähtis. Sama oluline on, et karistusõigus on preventiivselt tõhusam uute maksualaste rikkumiste toimepanemise ärahoidmisel.** EVEA-l on võimatu nõustuda sellega, et eelnõus välja pakutud maksude kokku kogumisel tekkivate kulude ja maksuhalduri töökoormuse vähendamise lahendusega kaasneb Eestile konkurentsieeliseid pakkuva lihtsa ja suhteliselt väheste eranditega maksuõiguse keerulisemaks ja vastuolulisemaks muutmine.

Oluline on veel tähelepanu pöörata sellele, **et sotsiaalmaksu tähtis ülesanne on toetada inimeste toimetulekuks vajaliku sotsiaalkindlustussüsteemi toimimist.** Põhiseaduse kohaselt on igaühel õigus tervise kaitsele ja Eesti kodanikel on õigus riigi abile vanaduse, töövõimetuse, toitjakaotuse ja puuduse korral. Selle ülesande tagamiseks kehtestatud reegleid ei saa kergekäeliselt muuta inimeste sotsiaalse kaitse vähenemise arvelt. Varjatud töötasult sotsiaalmaksu tasumine tooks lisavahendeid pensionikindlustuse ja ravikindlustuse eelarvesse, aga ei suurenda konkreetse töötaja sotsiaalset kaitset. Vaja oleks aga suurendada töötajate teadlikkust, et neile makstava töötasu pealt tasub sotsiaalmaksu tööandja ja sellest sõltub nende ravikindlustuse kehtivus ning tulevikus makstava pensioni suurus.

Probleemile lahenduse otsimisel võiks äärmisel juhul **kaaluda sotsiaalmaksu seaduses toodud maksuobjektide loetelu täiendamist sättega, mille kohaselt tasutakse sotsiaalmaksu ka rahaliselt väljamakselt, mida tavaliselt loetakse palgaks ning mille füüsilisest isikust saaja on isikustamata ehk ei ole tuvastatav.** Sellisel juhul tuleks samuti täiendada sotsiaalmaksu seaduses toodud maksu tasumise korda ja sätestada, et sotsiaalmaksu maksja on kohustatud maksma ka tuvastamata füüsilistele isikutele tasutavalt palgaks loetavatelt väljamaksetelt sotsiaalmaksu, isikustamata neid summasid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ille Nakurt-Murumaa

EVEA president